

Szerkesztő
hivat. 3166
Cluj-Kolozsvár
L. Pop. 1
Telefon:
és kiadó
Zs. N.

Archiv der Zionitischen Organisation
Berlin
W. Sächsischer strasse 8.

kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

ZSIDÓ-POSZTEREK-NYILAS

ELŐFIZETÉSI ÁRA
romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályauca-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 február 26 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 47 szám

5685. Adár 2

A vak emberiség

Az emberiség beteg. Legfőbb betegsége a politika, melyre azonban nincs orvosság. A népszövetséghez címzett szanatórium orvosai legfeljebb a kurzuslást jutottak el, de attól még messze vannak, hogy a bajt gyökeresen gyógyító szert felalják. Nem is nagy az igyekezet bennük ez irányban, mert az emberiség politikai betegsége ma igen sokaknak biztosít jó stallumokat, hatalmat és befolyást. A gyógyulás tehát — bármennyire szükségük volna erre a népeknek — az orvosoknak nem érdekük. Maga a sajtó is túlzott jelentőséget tulajdonít az ugynevezett nagy politikának. Ha egy nagykövet, vagy egy miniszter valahol a világ tulsó végén valami alkalmi bölcseséget mond, az egész világsajtó visszhangozza kijelentéseit, olyan jelentőséget tulajdonítva a bölcseségnek, mely sehogysincs arányban a tényekkel. A világ igazi tényei, igazi hősiségei a mélyben, a tömegekben játszódnak le, avagy a laboratóriumok mélyén, a tudomány berkeiben.

Szinte a jóvátétel kötelezettségével regisztráljuk tehát ez alkalommal és ehelyütt azt a politikától-messzeeső, de a politikánál valójában sokkal jelentősebb eseményt, hogy Baltimore városa a tavasszal hozzákezd a világ legnagyobb és legmodernebb szemkórházának megépítéséhez, melynek építési költségeihez Rockefeller másfélmillió dollárral járult hozzá. Egy kis fantáziával ezt az eseményt szimbóliztikussá növelhetjük meg. E szemkórház nagysága és higiénikus modernsége nemcsak a fizikai vakok számára lesz jelentős intézmény, — ahol száz- és száz nyomorult nyerheti vissza látását — hanem — felbontva a szimbólumot — a mai emberi vakság mementója is lesz egyben. Az emberiség szörnyű vaksága számára gigászi kórházakat kellene építeni szerte a földön, mert soha világi életünkben tökéletesebben nem hiányzott a fény, nem hiányzott a napsugár, az élet egyszerű igazságainak és szépségeinek meglatása, mint napjainkban.

Amerika e tekintetben kétségtelenül sokkal előnyösebb helyzetben van, mint Európa. Európa aranyfolyama Amerika gazdasági ereibe folyt át. Az arany pedig a mai élet világító napja. Mindig is az volt, de sohasem annyira, mint napjainkban. Fényének eltávozta az agyakra sötétség vonult be s megtöltötte a belátásra, értelemre szánt zsigereket.

Hol van a pénz, a jóakarát, az elszántság és őszinteség ahhoz, hogy Európa e szörnyű szellemi betegségeinek gyógyítására megfelelő lelki szanatóriumok épüljenek? Hol kékik egy Freud professzor, aki az embesiség idegbetegségének: a politikának, népszövetségnek, hatalmi törtetésnek, nemzeti elfogultságnak, főleg pedig a gyűlölet örületének a tudomány gyógyító eszközeivel vet véget? Kérdés, amelyre nincsen felelet. Egyelőre tehát örvendezzünk Baltimorának, annak a grandiózus szemkórháznak, mely nemsokára fennen hirdeti, hogy az emberi értelmet és tudományt nemcsak rombolásra és gyilkolásra lehet felhasználni, hanem gyógyításra is.

E néhány sor írás pedig legyen dokumentuma annak az igazságnak, hogy nem mindig politikai bábák torzszüleményei jelentik az élet szenzációit. Ma már tisztán látjuk, hogy a politikai bölcsök ténykedései nem sokat tudnak lendíteni a világ nyomorúságán, sőt talán éppők az okai annak, hogy ezt a nyomorúságot nem lehet likvidálni. Minél több kórház, minél több szanatórium épül a világon, minél több idegben szűnik meg a hisztérikus rángás, minél több megvakult szemben villan fel újra a látás meleg tüze, — az emberiség annál inkább közeledik ahhoz az állapothoz, melyben nem ül fel többé jelszavaknak és külső illuminációk-

nak, melyben a belső igazság erejét kevésbé tudják lebukózni politikából és politikának élő szemfényvesztők.

A világ vakságának betege. Baltimore grandiózus szemkórháza a fizikai vakságban szenvedőket fogadja be falai közé. Hogy a lelki és szellemi vakság áldozatait is gyógyítani lehessen, ahhoz nem építeni, de rombolni kell előbb. Le kell rombolni egy csomó illuziót, egy csomó

tévhitet, egy csomó előítéletet. Le kell értékelni a politikusok és a politika jelentőségét. Fel kell nyitni a tömegek vak szeméit és meg kell mutatni nekik a boldogulás útjait. A boldogulás útját, mely a munkán át a szociális igazság felé vezet, mely nem ismeri a népek és fajok gyűlölködését. Mert a népek gyűlölködése csak politikusok érdeke, akiknek pozíciója erre az alacsony szenvedélyre van építve.

Akinek későn érkezik a felmentő ítélet

A semmitőszék felmentette az éhségstrájkoló Dobrogeanu Gherea szocialista vezért

(Bucuresti-Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosban ma óriási szenzációként hatott a Legfőbb Semmitőszéknek az az ítélete, amely a Dobrogeanu Gherea elleni pert teljesen megsemmisíti és azt többé sem katonai, sem polgári bíróságok elé nem utalja.

Dobrogeanu Gherea ellen ugyanis lázadásra való felbujtás miatt emeltek vádat. A szocialista vezér ártatlanságának tudatában a tízévi kényszermunkára szóló ítélet ellen felebbezett és követelte szabadlábrahelyezését. Amikor ezt nem érthette el, éhség-

sztrájkba kezdett. Tegnapi jelentésünk beszámolt arról, hogy a munkásvezér állapota válságos és orvosai szerint napjai meg vannak számlálva. A felmentő ítélet alighanem elkészt.

Jellemző Dobrogeanu Gherea lelkületére az a közlés, amelyet néhány nappal azelőtt jelentetett meg a bukaresti lapokban. A rabkórházban lévő vádlott ugyanis tiltakozik az ellen, hogy a kórházban akarata ellenére is táplálékot adnak neki. „Borzasztó helyzet, — írja — hogy az embernek nem adják meg a halálhoz való szabadságot sem”.

Ismét megkezdődtek az előadások a kolozsvári egyetemen

Csak azokat engedik be, akik a kurzusokra mennek

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári egyetemi tanács hétfőn este hozott erélyes hangú határozatának meg lett az eredménye. A tegnapi előadásokra a hallgatók egy része visszatért s így a kurzusokat a professzorok minden fakultáson megtartották, annyival is inkább, mivel a közoktatásügyi minisztertől jött rendelkezés, amelyet már tegnap ismertettünk, kötelezte őket, hogy abban az esetben is tartassák meg előadásait, ha a sztrájk tovább tartana, mert a miniszter a kurzusok meg nem tartását olybá tekinti, mint ha azzal a professzorok elősegítenék a diákmozgalmat. A visszatért hallgatók között különösen sok volt a nő, akiket talán lesulyosabban érintett a menzából való kizárás. Délelőtt és délután zavartalanul folyt az előadások, csak reggel történt egy kis incidens. Néhány diák ugyanis behatolt az egyes előadásokra azzal a tendenciával, hogy a tanulni akaró kollegáikat molesztálják. Történtek is itt-ott összeszóalkozások, a dolog azonban hamar tudomására jutott Banescu prorektornak, aki a rendezőket erélyes hangon kiutasította az egyetem területéről.

Az incidens után az egyetemi hatóságok rövid értekezletet tartottak, melynek értelmében a rektorátus rövid kis kommunikét függesztett ki az egyetem kapujára. A kommuniké hivatkozik a reggeli órákban történt incidensre és éppen ezért megtiltja az egyetemre való bejárást azoknak, akik rendezővel szembe mennek oda. A rendelkezést a főkapunál lévő rendőri és katonai képviselők a legnagyobb szigorral hajtották végre. Minden bemenni szándékozót feltartóztattak és csak kellő igazoltatás után engedték be az épületbe.

A bukaresti események ugy látszik nagy hatással voltak a kolozsvári diákságra. A kapott értesülések szerint ugyanis ottan csak a sztrájk első napjaiban szüneteltek az előadások, sőt volt olyan fakultás, ahol a kurzusok egyáltalán nem voltak félbeszakítva. A kolozsvári diákságra ezenkívül nagy hatással volt az egyetemi tanács erélyes rendelkezése, melynek következtében sok ösztöndíjas szegénysorsu diák vesztette el egzisztenciáját.

A hétfői határozat értelmében már megtörténtek a kaminokból való kilakoltatások. Akik nem engedelmessékedtek, azokkal szemben az egyetemi hatóság karhatalmat vett igénybe. Ilyenformán sok diák valósággal az utcára került s közülük többen olyanok, akik társaik pressziója alatt voltak kénytelenek magukévá tenni a diákügyet. Hír szerint most ezek közül küldötték meg a rektorátushoz,

hogy megkísérelje a kilakoltató rendelet visszavonását.

A legulolsó terminus, melyet kitűzött az egyetemi tanács, holnap este jár le. Akik addig sem térnek vissza, azokat törlik az egyetemi anyakönyvből. A diákság érzi e rendeletnek szomorú prespektíváit és éppen ezért nagyon valószínű, hogy akkora az egyetemi tanítás a rendes kerékvágásba tér vissza. Annyival is inkább, mert amint már említettük, a tegnapi rendesen folytak az előadások csekély hallgatókkal bár, de amint a jelen mutatják, ezeknek száma hovatovább nőni fog. A diákság központi vezetősége különben újra összeül, hogy a további teendők fölött határozzon.

Aradi tudósítónk jelentése szerint ma reggel az aradi teológia diákjai sztrájkba léptek. A főiskola hallgatóinak két kiküldötte tegnap érkezett haza Bukarestből és valószínű, hogy ők hozták a sztrájkra vonatkozó utasítást a központi diáktanácstól.

Bukarest, február 25. A fővárosi egyetemi hatóságok azt hiszik, hogy az egyetemeken a helyzet lényegesen megjavult. A jogi karon például megtartották az előadásokat majdnem az összes hallgatók jelenlétében. A kereskedelmi akadémián előre megállapított program szerint nem tartottak előadásokat. Ugyszintén nem voltak megtarthatók az előadások az orvosi karon sem, mert a hallgatók nem jelentek meg. A fővárosban sokkal súlyosabban itéltek meg a kolozsvári helyzetet. A belügyminisztériumba távirati jelentés érkezett Kolozsvárról, hogy a diákok Stefanescu Goanga professzort, amikor kedden este távozni akart a színházból, leöntötték foszforoldattal, amely elégette ruháját. Stefanescu professzor az egyetemi menzáknak volt igazgatója és valószínűnek tartják, hogy a támadás azért történt, mert ő hozta a hallgatók tudomására a kormány határozatát, amely szerint ki kell üríteniük a menzákat.

Románia jövő kormányának gazdasági politikája

Bukarest, február 25. Jorga egy francia gazdasági folyóiratban cikket közöl a közel jövő kormányának gazdasági politikájáról. Megállapítja, hogy Romániának szüksége van külföldi tőkére, technikai támogatásra. A beszállási kérdésben Jorga kijelenti, hogy a közvélemény békét akar Oroszországgal, de kérdezi, hogy egy, a mai Oroszországgal kötött béke egyet jelent-e a holnapi Oroszország békéjével?

Hogyan fogja Oroszország a cári adósságokat törleszteni

(Berlin, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvából ideérkezett hírek szerint Krasszin külügyminiszterrel folytatott beszélgetése során kijelentette, hogy legközelebb pénzügyi és ipari szakértőkkel Párisba utazik, hogy itt számszerű és adatszűri jelentést kapjon a cári adósságokról. Ez alkalommal közölni fogja a francia szakértők előtt az orosz ellenkövetelések alapelveit.

A szovjetkormány elvileg ugyan visszautasítja a cári adósságok elismerését, azonban mégis késznek nyilatkozik különböző tökecsoportokkal és régi orosz értékpapírok tulajdonosaival egyezséget kötni, amennyiben ezek hajlandók csökkenteni igényeiket. A csökkentést az is indokolja, hogy Oroszország a határállamok elvesztése által nincs abban a helyzetben, hogy adósságait teljes értékben rendezze. Ez az engedmény is nagy előzékenységet jelent és Oroszország ilyen módon megállapítandó fizetési kötelezettségeit is csak hosszú lejáratú törlesztésekkel tudná teljesíteni.

Az őszföld lapja

Az Uj Kelet-tel együtt minden héten pén-teken hűségesen bekopogtat az erdélyi zsidó házak ajtájan az Uj Kelet pompás és fürgé hetilapja is: A Föld. A Föld, amint azt szimbólikus címe is mutatja, az őszföldnek és az ezen a talajon újjáéledő erővel kisarjadó hamisítatlan zsidó kultúrának a szolgálatában áll.

E héten már a hatodik száma jelenik meg a Földnek, amely változatos tartalmával és nagyszerű illusztrációival szinte tüneményesen rövid idő alatt Erdélyben sohasem tapasztalt népszerűsége telt szert. Alig van ma már Erdélyben zsidó ház, ahol ne a legnagyobb szeretettel várnák a Föld újabb számainak megjelenését. Az Uj Kelet szerkesztőse az igen súlyos áldozatok ellenére is állandóan gondoskodik arról, hogy ugy a lap szellemi tartalmát, mint a nyomdai kivitelét illetőleg a lehető legjobbat nyújtsa olvasóinak.

A Föld hétről-hétre a legváltozatosabb tartalommal jelenik meg. Szövegrészeiben a zsidó irodalom legkiválóbb termékeit hozza, színesen és elevenen ismerteti a zsidó kulturális társadalmi élet fontosabb mozzanatait és hétről-hétre gazdag mennyiséget ad a zsidó világ híreiből. A kicsinyeinkhez szóló szinés mese tarkítja. A gyönyörűen illusztrált hetilapot az Uj Kelet előfizetői ingyen kapják, a példányonkénti vásárlók hét lejért vehetik meg a napilappal együtt bármelyik lapelárusító helyen.

Jókai a zsidó-utcában

Irta Jakob Krausz (Bécs)

Jókai Mór, akinek száz éves születési napját ünneplik most mindenütt, ahol magyar szó hallatszik, már életében világirodalmi helyet biztosított magának. Egyike volt ama magyar költőknek, aki magyar talajban gyökerezett, aki kissé oldalt állott az európeuságtól és egy féltucat regényében internacionális költői hírnévre és internacionális elismerésre tett szert. Regényeit: A magyar nábobot, az Aranyembert, a Lőcsei fehérasszonyt, Erdély aranykorát és a Fekete gyémántokat többször jól-rosszul különböző nyelvekre plántálták át és ma is lebilincselnek egzotikus, dus fantasztikumokkal. Azonban Jókai mesterműveinek minden elismert előnye és poétikus finomságai ellenére nem igen jutottak volna át a magyar határon és nem hatoltak volna be a világirodalom köreibé, ha a költő otthon, az ő házában nem tudta volna megnyerni a maga számára a zsidókat.

Ma már tagadhatatlan, hogy Jókai írói fejlődése, emelkedése, alkotó készsége javarészen magyar zsidók erkölcsi és anyagi támogatásának köszönhető. A gazdag és intelligens zsidóság épűgy hozzájárult Jókai könyveinek népszerűsítéséhez, mint a kis zsidók, a kézművesek és házalók szegényes tábora. A mai megkisebbedett Magyarországon is, különösen a katolikus vidékeken alig akad paraszt vagy keresztény kézműves, akiknek házában Jókai-kötetet lehetne találni. És míg a magyarság elég nagy rétege Jókait éppen hogy neve után ismeri, addig sem a régi, sem a mai Magyarországon nincs zsidó család, ahol Jókait ne olvasták volna. A legkisebb zsidó szatács és a legeldugottabb falu koresmárosa s hódolt Jókai géniuszának épűgy, mint ahogy ő

Nagy áradások és viharok Európaszerte

Romániában az esőzés következtében a töltések megrongálódtak. Kisiklott egy tehervonat

(Bukaresti, február 25.) Az egész országban nagyarányú esőzések vannak. A tartós esőzések következtében a Jalomica és az Olt folyók veszedelmesen megdagadtak. Titu és Potrosici között a vasuti töltés megrongálódott. A folyók áradása következtében a vonatok közlekedésében akadályok állottak be. Rumnicul-Valcea és Slalina között egy tehervonat a töltés megrongálódása miatt kisiklott. A közlekedés e vonalon megakadt.

Hasonló nagy viharokról jönnek tudósítások Angliából is. Az állandó viharok elől a halászcsonakok a kikötőkbe menekültek. A nagyobb hajók nagy nehézségekkel tértek vissza a La Manche csatornából.

Üzembeszüntetés előtt állanak a kolozsvári malmok is

Az új kenyérrendelet a gyakorlatban. Nem lehet maximális áron búzát vásárolni

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ország kenyere fogyóban van. Hiába a miniszteri bölcsesség, mely rendelet — tapasszal igyekszik a tények sebeit elfeledni, — a tények fűtyülnek a bölcseségre és továbbra is gondterhessé teszik az arcokat. A gazdasági anarkiának, mely jórésben az államférfiúi bölcsesség eredménye — a romániai kenyérinség csak egyik részletjelensége. Azonban fölöttébb jellemző részletjelenség, melynek szimptomáiból egy éleslátású szociológus az egész mai kormányzati rendszer ábrázatát meg tudná festeni.

A kormány kiadott egy rendeletet, mely szerint a malmok ezentúl csak integrál-lisztet őrölhetnek, lisztet csak a városi tanácsok engedélyével a lisztkereskedők vásárolhatnak, a pékek viszont lisztet csak a lisztkereskedőtől vásárolhatnak.

A bölcs rendelet így látszatra egész radikálisan oldja meg az egész kenyérinséget. A gyakorlatban azonban — főleg itt Kolozsváron — egészen másként fest a dolog.

A malmok megállanak

A rendelet kiadása óta a kolozsvári malmok csak integrál-lisztet őrölnek. Azaz csak őröltek, mert még néhány nap — és nem lesz mit őrölniök. Nem pedig azért, mert a kormány által előírt 95.000 lejes árban nem tudnak sem a regátban, sem pedig a Bánátban búzát vásárolni. A kormány azon ígéretének, hogy lisztet utal ki a malmoknak, csak papíron tesz eleget. Mert ha ki is állít a Kooperatívákra és Federalakra szóló utalványokat, — a búzával rendelkezők megtagadják a buza kiszolgáltatását a maximális áron. Már pedig a malmok nem hajlandók 10—12.000 lejt egy-egy örleményre ráfizetni. Ezért ők is a legegyszerűbb megoldás-

hoz folyamodnak: egyszerűen leállanak s várnak arra az időre, mikor a kormány bölcsesége minden nehézséget elgördít az utból. De nemcsak a regátban nem lehet búzát vásárolni, hanem a Bánátban sem, ahol pedig van, bőven van buza. De nem adják el, mert keveslik a maximális árakat. A malmok tehát nem vásárolnak. Annál vigabban folynak az illegitim magántüzetek.

Mit mond a városi adminisztráció

A városi adminisztrációnak természetesen nincs különösebb véleménye a miniszteri rendelkezésről. Bár a városi tanács képviselői mindent elkövettek, hogy a kormányt a buza maximális árának megváltoztatására bírják, ez az intervenció nem járt eredménnyel. Így tehát a városi tanács ténykedése kimerült abban, hogy meghatalmazást állít ki a lisztkereskedőknek búzavásárlásra. A városi tanács véleménye szerint Kolozsvár integrál liszttel való ellátása egyelőre biztosítva van, mert Dolj vidékén sikerült nagyobb kvantum búzát vásárolni. Azonban a liszttel megrakott vagonok nem futnak be rendszeresen. A pékeket szigorúan ellenőrzik az irányban, hogy lisztszükségletüket kizárólag engedély alapján a lisztkereskedőknél szerezzék be.

Ma úgy áll a helyzet, hogy körülbelül három hétre még fehér lisztből is lehet veknit sütni, három hét után azonban véget ennek az örömmnek is. A helyzet teljesen kilátástalan. A malmok üzemük beszüntetésével a legsúlyosabb helyzetet teremthetik a városi liszt- és kenyér-szükségletének ellátásában. Egyelőre azonban mindenki csak a tanácskozásonál tart. Hogy a közeli napok mit hoznak — azt egyelőre senki sem tudja. Legkevésbé a városi tanács.

maga, vagy szülei Schillert, Lessinget és Heinét olvasták.

Visszaemlékszem a budapesti rabbiszemináriumon eltöltött éveimre. Volt egy önképzőkörünk, ahol különböző témákról tartottunk felolvasásokat és szinte divat volt, hogy közülünk mindenki legalább egyszer lépjen „Jókai Mór nemzeti költő géniuszának” ismertetésével a porondra. Jókai műveinek fordítói kivétel nélkül zsidók. Amikor 1895-ben, Jókai születésének hetvenedik évfordulója alkalmával egy százkötetes nemzeti kiadást rendeztek sajtó alá, megint csak zsidók voltak azok, akik a jubileumi kiadást lehetővé tették és azáltal, hogy előfizettek a könyvsorozatra, a jubileumi akciót nagy sikerhez segítették.

A zsidóknak Jókaihoz való lelkesedése mélyebben gyökerezik. Jókai és a magyar zsidóság között sok tekintetben szellemi rokonság állott fenn. Jókai mint protestáns ahhoz a kisebbségi felekezethez tartozott, amelyet az uralmon levő katolikus egyház elnyomni igyekezett. Ő maga bohém természet volt, a romantikához való nagy rajongással. A negyvennyolcas írók és politikusok kis töredékéhez tartozott, akik irásukban és politikájukban töretlenül hűséggel ragaszkodtak az 1848-as eszmékhez.

A zsidók is lelkiileg erre voltak diszponálva. Jogi helyzetük bizonytalansága minden iránt, amiben fantasztikum és bohémizmus volt, érzékennyé tette őket és mint szintén elnyomott kisebbségi válságleleket, természetes bajtársai voltak a fölfelé törekvő költőknek, aki a felekezettek egyenjogúsításáért harcolt.

És még egy. Jókai dicsőítője volt az ugynevezett történeti osztálynak és a zsidóknak ehhez az országhoz való asszimilációját hirdette. A liberális korszakban ez a gondolat visszhangra lelt és híz-

gett a zsidóknak. Jókainak igen sok beszélye szolgálta ezt a tendenciát. Rokonszenves vonásokkal rajzolt zsidó alakokat hozt össze a szentivel, hogy bemutassa, ime milyen jól megfér a kettő egymással, ha ártalmas befolyásoktól mentesen a hazáért való közös munkára egyesülnek. A zsidók szinte falták ezeket az apológotikus írásokat és Jókai és az általa képviselt irodalmi iránynak leglelkesebb propagálói lettek. Jókai befolyása (őt magát a legtisztább, legbecsületesebb szándékok vezették) később szinte végzetessé lett a zsidóság számára. E befolyásnak tudható be, hogy a zsidók egy asszimilációs mámorba estek és minden igyekezetükkel azon voltak, hogy hozzáidomuljanak a „bistóriai osztályokhoz”, de a magyar néppel szemben, amelyet a mágnás- és szentrioligarchia kizsákmányolt, idegen maradt. E Jókai által is hirdett asszimilációnak még az a súlyos következménye is lett, hogy a magyar zsidóság kebelében is egy zsidó oligarchia fejlődött, amely az asszimilációtól szociális és materiális hasznot szerzett, az első komolyabb viharál azonban kimenekült a zsidóság kötelékéből, vagy meghúzódott és nem volt képes semmiféle ellenállásra.

Jókai befolyásának tulajdonítható még, hogy a háboru előtti utolsó évtizedekben olyan zsidó alakokat hozott színpadra, akiket ugyszólván megemésztetnie kellett volna tenni a keresztény társadalom számára. Am az alakok pókhendisége és gicces valószínűtlensége visszataszító hatást keltett minden jóízű nézőben.

Ahhoz semmi kétség nem fér, hogy Jókai az antiszemitizmus meggyőződéses ellensége volt, amint-hogy nyílt ellenfele volt minden reakciónak. Ezt beigazolta a parlamentben is, ahová a hálás terézvárosi zsidók követnek küldték. Amikor felesége, Laborfalvi Róza halála után a zsidó Grosz Bettét

Két temesvári gyáros öngyilkossága Budapesten

A gazdasági krízis kényszerítette a halálra. Két testvér közös öngyilkossága

(Timisoara-Temesvár, febr. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Budapestre érkezett jelentések szerint tegnap délután Budapesten az újpesti hidról a Dunába ugrottak dr. Gundl János és dr. Gundl Ferenc nagyiparosok. Az öngyilkosságot a járőrök azonnal észrevették és mentőcsónakkal siettek az életuntak segítségére, de a mentőakció sikertelennek bizonyult: a két szerencsétlen testvér nyomtalanul eltűnt a Duna hullámai között. Az öngyilkosság után néhány órával csákányokkal átkutatták az újpesti Dunaág medrét, de a holttesteknek az éjszaka folyamán nem sikerült nyomára jutni.

A fivérek közös öngyilkossága egy évekre visszanyúló és szívszorító tragédiát takar. Gundl Jánosnak és Gundl Ferencnek az impériumváltásig kitűnően menő butorgyárak volt Temesváron. 1920-ban a testvérek igen jó áron eladták temesvári gyártelepüket és Budapestre repatriáltak, ahol egy butorgyárt vettek. Új üzemüket nagyszerűen felvirágoztatták és rövid egy-két év alatt valóságos vagyontörővé váltak. Megspórolt pénzüket azután egy a Remete-utcában lévő nagy mozgófényképszínház vállalatba ölték

be. A befektetés nem hozta meg a kívánt eredményt. A pénz leromlása, a közgazdasági helyzet állandó rosszabbodása lassankint teljesen elusztatta a Gundl-fivérek nehezen megszerzett vagyonát. Végül hatalmas adósságokba keveredtek és néhány héttel ezelőtt eljutottak oda, hogy családjaik számára nem tudták a napi megéléshez szükséges minimális összeget előteremteni.

Az érzékeny lelkű emberekben a nyomorok ez a közvetlensége érlelte meg az öngyilkosság gondolatát. Tegnap este felmászta az újpesti összekötő vasúti hid iverre és levetvén kabátját, a hideg hullámokba vetették magukat. Családjaikhoz közös levelet hagytak hátra, amelyben bejelentik, hogy nem bírják tovább nézni gyermekeik éhezését és miután nincs remény arra, hogy az általános és fokozódó gazdasági krízis véget ér, eldobják maguktól az életet.

Temesváron, ahol a Gundl-fivérek általánosan ismert és becsült, előkelő szerepet játszó férfiak voltak, az öngyilkosság híre óriási részvétet váltott ki.

A cseh parlament feloszlatás előtt

Válságban a kormánykoalíció. Ki lesz Benes utóda

(Prága, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cseh kommunista pártban történt erős bomlás nem elszigetelt jelenség a csehszlovák köztársaság mai politikai életében. Bubnik és Haken összekülönbözése magára a kormánykoalícióra is kihatott és nagyon valószínűtlen, hogy a kormány mai összetétele fennállhat. A zavaros helyzetből a pártok új választásokkal szeretnének kijutni.

A „Ceské Slovo” arról ad hírt, hogy hamarosan egész sor kommunista képviselő kiválása várható és ezért a bomlás szinte feltartóztathatlan. Warmbrunn képviselő már be is jelentette a nemzetgyűlés elnökének a kommunista pártból való kilépését, ugyanakkor azonban a párttitkársághoz iratot intézett, amelyben a pártvezetőségnek egy elviselhetetlen diktatura és brutális szájkosártaktika alkalmazását veti a szemére. A harc teljes vehemenciával folyik. A döntő ütközet a március elsejére Prágába egybehívott rendkívüli közgyűlésen folyik majd le.

A nemzeti demokrata párt parasztsztyálynak orgánuma, a „Rolle”, a koalíció krízisééről ír, amelyet a német szociáldemokratáknak a

vette felelőségre, a történelmi osztály a minden kértelműség kizárásával adta tudtára, hogy az asszimilációs ideának ilyen módon való magyarázata sérti az egész osztályt. A nagy, az ünnepeket nemzeti költőnek ezt a szegényt, nem lett volna szabad rájuk hozni. A történelmi osztály a magyar géniusznak ezt a „megtévelyedését” a siron túl sem tudja megbocsátani. Jókai, akikért irt és harcolt, zsenriközönségtől elhagyatva halt meg. Csak a zsidók őrzik még hűséggel a történelmi fejlődés minden viszonyait ellenére a Jókai kultuszt, pedig ma már beláthatnák, hogy az ut, amit Jókai kijelölt számukra, minden jóhiszeműség és becsületesség mellett az örvény felé vitte őket. A „történelmi osztály”, amelyhez azonosulni akartak, megtagadta őket és életük és vagyonuk ellen lázította a fajvédőket.

Az országban megvetik őket és a világon sehol nem ébreszt szomorú sorsuk részvétet.

Sablonosan, hidegen zajlott le Jókai születésének százéves ünnepe Budapesten. Ami melegség az ünnepekből árad, azt zsidók emléktüze árasztja. A zsidó, akinek házában Jókai lakott, emléktáblával jelölte meg a házat és a sajtóban megszakítás nélkül követelte a magyar közléstől, hogy rójjá le kötelességét a költővel szemben és állítson szobrot neki. A magyar nemzetgyűlés elhatározta, hogy Jókai bélyegeket ad ki. A zsidók tömegesen vásárolják a bélyegeket és a kormány jó üzletet csinál vele. De a keresztény nemzeti törvényhozás még mással is hódol Jókai emlékének. Az Ehrenfeld kódexet, amely nevét a Nyitrából származó Ehrenfeld Adolftól nyerte, aki ezt a becses nyelvtörténelmi emléket megtalálta és megmentette, elnevezték Jókai-kódexnek. A zsidóbarát Jókainak ime áldozatul hoztak egy zsidót.

pásztorlevél ügyében beadott interpellációja tett akuttá. A helyzet állandóan fenyegető. A kulissza mögötti tárgyalások nem ismeretesek, mert a pet'ka tanácskozásait szigorúan bizalmasan tartja. A koalíciós szocialista sajtó nagyon harcias kedvben van, amiből az sejtethető, hogy a tárgyalások menete nem kedvező. A klerikális sajtó is kategorikusan kijelenti, hogy *abban a pillanatban, amidőn a sürgősség ügyében leszavaznak, a koalíciónak vége van.* A kisebbségi kormány veszedelmes játék lenne, mert ezután a néppártiak újabb koalícióba már nem lépnének be.

A szocialisták is ismerik a kisebbségi kormány veszélyeit és ezért már most bejelentik az őszi parlamenti választásokat. A lap szerint a kritikus helyzetre való tekintettel lehetséges, hogyha a koalícióban nem tudnak egységre jutni, úgy a parlamentet már a közeli napokban feloszlatják.

Érdekesek s rendkívül jellemzőek azok a hírek, amelyek Osusky párisi követ személyével foglalkoznak. Osusky mostanában sürrien szerepel Szlovénia városában és mindenütt előadásokat tart. Hírek szerint lemond követi megbízásáról és képviselői mandátumot akar vállalni. — *Osusky Benes utóda kíván lenni.* A legjellemzőbb azonban az a híresztelés, hogy a prezumpatív miniszter a szlovák néppárt felé orientálódik. A „Slovák” viszont hosszabb cikkben foglalkozik az Osusky kérdéssel és azt írja, hogy Osusky a Kramar-párt embere, akit a nemzeti demokraták *Benessel szemben akarnak kijátszani.* A „Slovák” reméli, hogy Osusky mint szlovák ember és realpolitikus, aki a viszonyokat ismeri, nem köti karrierjét ahhoz a párthoz, amelynek Szlovénia semmi talaja nincs.

Ostromállapot Szófiában

Szófia, február 25. A kommunista agitáció miatt a kormány ostromállapotot hirdetett ki Szófiában és a határmenti megyékben. Szigorú intézkedéseket léptettek életbe, hogy a Jugoszláviából Bulgáriába betörő kommunista bandák határátlépéseit megakadályozzák.

Egyelőre nem léptetnek életbe rendszabályokat a román-német konfliktusban

Bukarest, február 25. A kormány egyelőre semmiféle rendszabályt nem léptetett életbe a német-román gazdasági konfliktus miatt. A németek részéről elhangzott fenyegetések komolytalanoknak tekintettek. Kompetens körök egyhangulag konstatálják, hogy ha a rendszabályok életbeléptetése elkerülhetetlen lesz és bekövetkezik, úgy Németország komoly károkat fog szenvedni. Hivatalos körök azonban nem akarnak egyetlen lépést sem elcsúsztatni, bár szilárdan el vannak köelve, hogy megtorló rendszabályokhoz nyulnak, ha Németország továbbra is megtagadja azokat a jogainkat, amelyeket egyszer már elismert volt.

Pacifista-katé naiv emberek számára

Március kilencedikén ismét nagy napja lesz a hírhedt európai pacifizmusnak, melynek mindenki által ismert mecénása a népszövetségnek nevezett jogi személy. Naiv emberek számára elérkezettnek látjuk ez alkalommal az időt arra, hogy a pacifizmus rejtélyes eszméjét egy katekizmus-szerű rendszerbe foglaljuk, annál is inkább, mert egyes emberek kezdték már-már komolyan venni a pacifizmust ugyis mint eszmét, ugyis mint üzletet. Tekintettel arra, hogy a március 9-én összeülő népszövetségi tanács tanácskozási anyagát elsősorban a nemzetközi konfliktusok békei elintézésére vonatkozó jegyzőkönyv képezi, elsősorban mi is ennek a békei elintézésnek mibenlétét vizsgáljuk meg, szigorú katekizmusi alapon.

(Mi az a békés elintézés?)

— Békés elintézés alatt — népszövetségi értelemben — azt értjük, hogy a népszövetségi tanácsban résztvevő hatalmak békésen, de annál kategorikusabb udvariassággal felszólítják a békétlenkedő népeket, hogy saját jól felfogott érdekükben, főleg pedig a világbéke biztosítása céljából ne békétlenkedjenek. Ha erre mégis okuk volna, gondoljanak arra a mérhetetlen hatalomra, mely a szövetségesek részére fegyverben, hadihajókban és mérges gázokban rendelkezésre áll. Különben is az önkényes bíraskodás csak az erősebbek joga és minden pacifizmus alapja. Amit magadnak kívánsz, azt ne kívánd másnak is. Ez a pacifizmus alfája és omegája.

(Mi az a fegyverkezési ellenőrzés?)

— Fegyverkezési ellenőrzés alatt értjük a legyőzött népeknek azt az udvarias molesztálását, amelynek egyetlen alapját a szerencsések érdeklődése képezi a szerencsétlenek iránt. A jövődő világháború nagy embermészárlásait csak úgy lehet megakadályozni, ha az állig felfegyverezett tömegekkel szemben talpig lefegyverzett tömegek állanak, melyek az első ütközetben már vagy hadifogolynak állanak

Pipereszappan
az előkelő közönség kedvelt bögrépolója.

be, vagy a mennyeknek országába térnek meg. Az örök béke egyik legfőbb kritériuma az, hogy a támadó hadviselők ellenállásra képtelen tömegekkel álljanak szemben. Aki e szent és magas eszme nagyságát felfogni nem tudja, — az eleve megérdemli, hogy neve és emléke végleg letöröltessék az élet táblájáról.

(Mit jelent az, hogy Németország be akar lépni a népszövetségbe?)

— Az, hogy Németország be akar lépni a népszövetségbe, egy spontán, de annál fölöslegesebb akaratot jelent. A gyöngébbek kedvéért meg kell említeni, hogy Németország már ötödik éve akar belépni a népszövetségbe, de tekintettel gyanúsán békés szándékaira, ezt a belépést a népszövetség urai jónak látták megakadályozni. Valószínűnek látszik, hogy ezt továbbra is akarni fogják. Mindez azonban csak időleges jelenség és tekintettel arra, hogy az idő méhe csodáktól terhes, megeshetik, hogy pár évtized múltán Németország mégis beléphet a népszövetségbe.

(Mi az a népszövetségi értelemben vett kisebbségi kérdés?)

— A népszövetségi értelemben vett kisebbségi kérdés olyan kérdés, melyre a többségi akarat, főleg pedig az érdektelen nagyhatalmi szempontok adják meg a feleletet. Ez a felelet a kisebbségek számára örök kérdés marad. Épen ezért nem kell túlságosan nyugtalankodniok a litvániai, görögországi és tráciai kisebbségeknek sem, akiknek ügyét most tárgyalja majd a népszövetség. Mert a népszövetség minden bizonnyal gondoskodni fog arról, hogy ezek a kisebbségek is kisebbségi helyzetük örök kérdése voltán törhessék fejüket és ezen törperegésen szerzett szellemi javukat az egyetemes európai emberiség javára gyümölcsöztessék.

(Mit jelent a szanálási akció?)

A szanálási akció — népszövetségi értelemben véve — olyan humanitárius cselekedet, mely a szanálható államok tartós nélkülözését és így a férfias éretnyök gyakorlását teszi lehetővé. Ezzel egyidejűleg a valuta ingadozása is megszűnik az illető államokban. Ami viszont kétségkívül a népszövetség érdeme.

Aki pedig még ezek után sincs tisztában a világ-béke intézményével, az olvassa el Lloyd George tegnapi vezércikkét. Akkor tisztában lesz. (s. l.)

Ha nincs a zsidó közösségnek földje Erec Jisráelben, nincs meg a társadalmi béke.

Mit tanítanak a haifai technikumon

A technikumnak két tagozata van

(Jeruzsálem, február 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A február kilencedikén megnyílt haifai technicum vezetősége a napokban tette közzé az első működési évről szóló munkatervét. Eszerint kétféle tagozata van az új technikumoknak. Egy három éves kurzus, amelyen technikusokat és tüzevezetőket képeznek ki és egy alsófokú tanfolyam, ahol iparosokat képeznek tovább esti és nappali kurzusokon korlátozott időtartamban.

A felső tanfolyamra fölvehetők mindazok, akik legalább két középiskolai osztályt végeztek. Itt heti tizenkilenc órában oktatják az alapvető elméleti tárgyakat, matematikát, fizikát, kémiát, geológiát, ásványtant, mechanikát, ábrázoló geometriát, könyvelést. Ugyancsak heti tizenkilenc órában állapították meg a gyakorlati tantárgyakat és a rajz-munkát. A gyakorlatokat az intézet laboratóriumában és műhelyeiben végzik.

A második tanévben az általános előkészítő tantárgyakhoz csatlakoznak az építő-szakmai tudományok és a közmunkákról szóló ismeretek. Az utolsó évben az ország aktuális szükségleteinek megfelelően specializálódik az oktatás építészeti és közmunka szerinti és két csoportra oszlik a hallgatóság is.

Az esti tanfolyamok már december tizenegyedikén megkezdődtek. Ide olyan munkások és kézművesek iratkoztak be, akik napközben munkában vannak. Kurzusok vannak: lakatosok, asztalosok, építőmunkások és kőfaragók számára. E tanfolyamokra kilencvenötven iratkoztak.

Az intézet szervezete teljesen hozzáilleszkedik az ország újjáépítési akcióihoz és az újjáépítés szellemében is képezik ki a technikum látogatóit.

Márciusban törvényerőre emelik a közigazgatási javaslatot

A kamara mai ülése

(Bucuresti-Bukarest, febr. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A miniszterelnök felhívta Constantin Dimitriut, a közigazgatási reformjavaslat előadóját, hogy az előkészítő munkálatokat sürgősen fejezze be, minthogy március végéig feltétlenül érvénybe kívánja léptetni az új törvényt.

A nyugdíjtörvényjavaslat most készült el. Eszerint teljes nyugdíjra a katonaságnál azok tarthatnak igényt, akik harminc évi szolgálati időt tudnak felmutatni.

A szenátus ma nem tartott ülést, minthogy a szenátorok egy bizottsága a kereskedelmi kamarákról szóló reformot tárgyalta meg. A javaslatnak a bizottsági tagok között sok ellenzői vannak. Különösen kifogásolják a javaslatnak azt az intézkedését, amely az ipari miniszternek jogot ad arra, hogy tagokat nevezhessen ki a kereskedelmi és iparkamarákban és ilyen módon korlátozza a fontos testületek autonómiáját.

A kamarában Virgil Madgearu interpellál a

Száztízmillió lej passzívával kényszeregyezséget kért a Zabolai Faipar Részvénytársaság

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jól értesült gazdasági körökben már hetekkel ezelőtt az a hír terjedt el, hogy Románia egyik legnagyobb fatermelő vállalata olyan válságos helyzetbe került, hogy összeomlása már csak napok kérdése. A kevésbé jól értesültek természetesen különböző gyenge alapokon nyugvó favallalatokra gondoltak és így érthető az a bomba gyanánt ható szenzáció, amelyet a Zabolai Faipar Részvénytársaság kényszeregyezségi kérelmének híre keltett nemcsak a romániai gazdasági körökben, hanem külföldön is.

A Zabolai Faipar Részvénytársaság mint ismeretes, 1921-ben alakult 22,650.000 lej részvénytőkével. Kétféle konjunktúra elé nézett a vállalat annak idején, mert tekintélyes tőkével rendelkezvén, tetszés szerint fejlődhetett volna, miután Romániában még hatalmas erdőterületek vannak kiaknázatlanul és nagy faexportlehetőségek vannak. Ismerve azonban a kormány eléggé súlyosan el nem ítélt intézkedéseit, amelyek a fatermelés fejlődését nemcsak megállították, de valójában szinte lehetetlenné tették, érthető, hogy az alig néhány évvel ezelőtt megalakult részvénytársaság nem tudott megbirkózni azokkal a nehéz gazdasági viszonyokkal, amelyek egyre több és több összeomlást idéztek elő Románia gazdasági életében.

Bigámiával vádolják egy bankigazgató feleségét

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Regénybe illő sok szomorú és érdekes motívumokkal bővelkedő családi eset került nyilvánosságra a napokban. A történet epilógusa, mint rendesen, a vizsgálóbírónál játszódott le, ahonnan az egyes részletek sajtó és szóbeszéd útján kiszivárogtak. Egy volt kolozsvári bankigazgató tragikus családi ügyeiről van szó, kinek feleségét azzal vádolta meg az ügyész, hogy urával bigámiában él, sőt más bűntényt is elkövetett.

A bankigazgató neve Bontescu s amint az ügy aktáiból kitűnik, feleségével Klutsig Margit-tal Budapesten ismerkedett meg, akinek egyetlen vagyona a szépsége volt. Rövid szerelmi viszony után a bankigazgató eltávozott Budapestről s ekkor a leány férjhez ment egy Horvát Mihály nevű pincérhez. A házasság a kommun alatt történt és az akkori idők zűrzavarában az asszony elkerült férjétől. Erdélybe vetődött s Nagyszébenben újra összekerült Bontescuval. A régi szerelem újból fellángolt s 1921 július havában a két régi szerelmes házasságot kötött. Azt szokták mondani, hogy a házasság a szerelem megölője. Ez a mondás a jelen esetben alaposan bevált. Bontescu az esküvő után néhány hónapra kezdte feleségét elhanyagolni s emiatt örökös volt közöttük a perpatvar. Az ideges családi élet lassankint felőrölte a bankigazgató idegeit, ki közben Kolozsvárra költözött és disszharmónikus lelkiállapotában örült költsézésbe kezdett.

A férfi rokonsága élénk figyelemmel kísérte

háborus károk megtérítése ügyében és hevesen kifogásolja, hogy a kormány sem készpénzben, sem pedig természetben nem kártalanítja az arra jogosultakat. Már régen rendeződhetett volna ez az ügy, ha a kormány a méltányosság és igazság elvei által vezéreltette volna magát. A károsultaknak földekkel és nyers terménnyel való kártalanítása már régen közmegnyugvást keltett volna az országban.

Szónok egy másik interpellációjában kérdést intéz az igazságügyminiszterhez, hogy miért nem hívott össze egy pártatlan ankétot az Argetoianu-féle bonok ügyében.

Argetoianu erre az interpellációra maga felel és kijelenti, hogy emelt fölvelehet bármely fórum előtt is az ellene felhozott vádakra. Teljesen tisztá ez az ügy és ártatlanságát be fogja bizonyítani.

A kamara ezután több minisztériumnak az előirányzott kölcsönösségeit szavazta meg.

A Zabolai vezetősége mint értesülünk, nagy erőfeszítéseket fejtett ki, hogy a külföldön is jólismert részvénytársaság ne kerüljön abba a helyzetbe, hogy kényszeregyezséget legyen kénytelen kérni hitelezőitől. Egyik főhitelezője, a Banca Romaneasca, azonban miután kétféle lejnyi követelését a Zabolai nem egyenlítette ki a lejáratkor, csőd iránti kéressel fordult a Zabolai ellen a sepsiszentgyörgyi törvényszékhez. A törvényszék a Banca Romaneasca kérelmével elutasította ugyan, de ennek következtében már elterjedt a hír, hogy a Zabolai válsággal küzd és így hitelezői egymás után léptek fel követeléseikkel. A Zabolai végül is kénytelen volt a törvényszékkel a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás megindítását kérni maga ellen. A részvénytársaság aktívája 90 millió lej, passzívája pedig 110 millió lej. A sepsiszentgyörgyi törvényszék ma tárgyalta a kényszeregyezségi kérelmet, melynek helyét adott és a kényszeregyezségi tárgyalást április tizenötödikére tűzte ki.

Érdekes, hogy a Zabolai válságáról nemcsak Romániában birtak tudomással, hanem Budapesten tőzsdéi körökben is, ahol tudvalevőleg jegyzik a Zabolai-részvényeket. Erre enged következtetni az, hogy egy hét leforgása alatt huszonegyezerrel huszezer korona alá esett a Zabolai-részvény árfolyama.

A családi élet minden mozzanatát. Egyik testvére azt tanácsolta neki, hogy vonuljon be egy szanatóriumba. Bontescu azonban erre nem volt hajlandó. Közben újra kibékült feleségével és olyanféle nyilatkozatokat tett, hogy egész vagyonát reáhagyja. Erre a rokonság ismét szívós harcra kezdett, feljelentések indultak az asszony ellen, kit bigámiával vádoltak meg. A feljelentéseknek meg lett a hatása. A befolyásos családnak Bontescu sikerült az elme-gyógyintézetbe záratni felesége ellen a rendőrprefektúra bigámia és házasságtörés címen eljárást indított.

Az asszony a kolozsvári ügyészségen tagadta a terhére rótt bűncselekményeket. Kijelentette, hogy a bigámia vádja sem állhat meg vele szembe a magyar Kuria döntvénye értelmében, amely megsemmisített minden kommun alatt kötött házasságot. Perzescu vizsgálóbíró az elmult héten szabadlábra is helyezte Bontescunét.

A tegnapi délelőtt ebben az ügyben újabb érdekes fordulat történt. A törvényszék vádtanácsa az ügyészség felebbezése folytán megsemmisítette Perzescu vizsgálóbíró végzését és elrendelte az asszony letartóztatását.

Hogy mennyire bűnös az asszony, azt majd a további vizsgálatok fogják kideríteni. Hogy azonban tragikus személy, az bizonyos. Az első letartóztatása idején ugyanis felvágta szegényében az ereit, ezzel akarta megkísérelni az öngyilkosságot. Az azonban megállapítható, hogy az ügy mozgatójaképen nagy szerepet játszik Bontescu hatalmas vagyona, mely a kedvező bírósági döntés alapján a rokonságra szállana.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó napilapja
 Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Csak az, aki állandó figyelemmel kíséri a napok eseményeit, csak az, aki állandó gloszárakban jegyzi föl a világ haladását, csak az tudja megmérni lépésről lépésre, hogy mennyit köszönhet az emberiség, az antik és modern polgáriassulás, a zsidóságnak. Ma már el se tudjuk képzelni a modern emberi társadalmat sajtószolgálat nélkül. Hiszen közhellyé vált már az a mondás, hogy a sajtó a legnagyobb világhatalom. Ma már nem csodálkozunk rajta, a tisztos polgár, aki reggelente kezéhez veszi a megszokott újságját, egészen természetesen találja, hogy ma reggel már kimerítő tudósítást kapjon arról, ami tegnap este talán a föld legtávolabb részén történt. Pedig hihetetlenül nagy apparátus kell ehhez és zseniális emberi tett volt ennek az apparátusnak létrehozása. Távirati irodának hívják ezt a berendezkedést, amely a föld egyik széléről a másik szélére továbbítja a híreket és ezzel hatalmas faktorává válik az általános emberi kulturának. Ma már sok ilyen távirati iroda működik. De az első és legnagyobb távirati irodát zsidó ember alapította, a gondolat zsidó agyból pattant ki. Ki ne emlékeznék azokra a zárjelben nyomtatott megjegyzésekre, amelyekkel az újságok tudósításai szoktak kezdődni?

Csütörtök
 5865 Adár 2
 1925 február 26

A „Reuter iroda” jelenti... Ez a Reuter nem csak egy újságírói fogalom. Élő embernek a neve volt valamikor. Paul Julius Reuter báró volt a neve annak a zsidó embernek, aki a Reuter távirati irodát megalapította. 1899 február 26-án halt meg 78 éves korában Nizzában. Önéki köszönheti a világ a zurnalizmus mai óriási kifejlődését, — érdemes volt a mai napot az ő megemlékezésének szentelni.

Érdekesnek megjegyezzük még azt, hogy a másik nagy távirati irodát, „Havas” ügynökséget szintén zsidó ember alapította.

— **Ujabb arany dollárküldemény Németországnak.** Newyorkból jelentik: A newyorki Morgan bankház két és félmillió dollárt küldött aranyban Berlingbe, amely utolsó részlete annak az ötvenmillió dollárnak, amely a legutóbbi száztízmillió dolláros német kölcsön tekintetében kötött megállapodás alapján Németországnak küldendő volt.

— **Elhalasztották Weltner Jakab perének tárgyalását.** Budapestről jelentik: A budapesti büntető törvényszéken ma kellett volna tárgyalni Weltner Jakab ismert szocialista vezér felségérsétségi és lázadási perét. Védője azonban Pappenheim bécsi törvényszéki ideggyógyász aláírta orvosi bizonyítványt mutatott fel, mellyel igazolta, hogy Weltner ideges depresszióban szenved és nem bírja a tárgyalással járó megrázkódtatásokat. Miskolci ügyész az igazolványt elfogadta és kérte a tárgyalás elnapolását. A bíróság rövid tanácskozás után kihirdette a határozatot, mely szerint kötelezte a vádlottat, hogy egészségi állapotáról a törvényszék elnökének két hónapon belül jelentést tegyen, mert ennek elmulasztása esetén betegségét úgy fogják elbírálni, mint a bűnvád alóli kibuvási okot és nyomozólevelet bocsátanak ki ellene.

— **A lakbérilők ligája az igazságügy-miniszternél.** Bukarestből jelentik: A lakbérilők ligájának egy küldöttsége kereste fel ma Marzescu igazságügyminisztert, akitől a törvény fogyatékos rendelkezéseinek módosítását kérte. Az igazságügyminiszter kijelentette, hogy a törvényen nem eszközölhet változtatásokat, azonban ha Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter új törvényt terjeszt a törvényhozás elé, amely számba veszi a kereskedelem és ipar sérelmeit, úgy ő maga is támogatni fogja az új törvényt és ennek szellemében könnyíthet a kereskedők sérelmein.

— A kamarák reorganizálásának ügye.

Bukarestből jelentik: A kereskedelmi és iparkamarák küldöttsége ma megjelent a kereskedelmi miniszternél. A küldöttség, melynek tagjai többek között a kolozsvári kamarától Caciula főtitkár, a brassói kamarától Wilhelm elnök és Binder Ernő titkár voltak, memorandumot terjesztettek a miniszter elé, melyben kéri a kamarák reorganizálásáról szóló törvényjavaslat azon részének megváltoztatását, amely megtámadja a kamarák szerzet jogait és megsonkítja a jelenlegi autonómiát. Tancred Constantin kereskedelmi miniszter a küldöttségnek adott válaszában kijelentette, hogy a törvényjavaslatot a szenátusban megfogják változtatni még pedig oly módon, hogy a kereskedelmi kamarák nem oszthatók fel csak az esetben, ha államellenes működést fejtenek ki, a kormány által kinevezendő vezető tagok számát pedig csökkenteni fogják. Kijelentette továbbá a miniszter, hogy a központi kamara kereskedelmi tanácsa a kamarai elnökök által lesznek megválasztva, tehát nem mint a jelenlegi javaslat előírja, a kereskedelmi miniszter által.

— Egy anya gyermekét a tűzbe dobta.

Bécsből jelentik: A Bürgerspitalgasse 3. számú házban 1919 óta volt alkalmazva a Braun-családnál egy Emma Prosch nevű huszonhétéves leány. A csendes és visszavonult életet élő leányról senki sem hitte volna, hogy szerelmi viszonyt folytat valakivel. Nappal ugyanis soha ki nem mozdult a házból és este is csak néhány perces sétát tett urnője kutyájával az utcán. A házbeliek nem is sejtették, hogy a lány más állapotba került. Tegnap este feltűntek órákor Prosch Emma munkaadónője a cselédszobából nyögéseket hallott. Bement és látta, hogy a lány fájdalom között vergődik. Az asszony csillapítószereket adott a lánynak, aki gyomorgörcsökről panaszkodott és arra kérte urnőjét, hogy hagyja magára. Egy órával később ismét jajgatások hallatszottak és egyúttal vinnögásszerű hangok jöttek a cselédszobából. Az asszony bement a szobába, ahol borzasztó bűz áradt a kályhából. Kinyitotta a kályha ajtaját, ahonnan egy ujszülött fiúcskát húzott ki a parázsból. Azonnal a mentőért telefonáltak, ezek azonban már csak a csecsemő halálát konstátálhatták. Az anyát nagybetegen a klinikára szállították, ahol kétségbeesett tétét azzal mentette, hogy nem tudott volna törvénytelen gyerekkel a világ elé kerülni. Amikor az eset közelebbi körülményeiről kérdezték, a leány elajult.

— **Felépítik a világ legnagyobb szemkórházát.** Baltimorból jelentik: Baltimore tavasszal felépíti a világ legnagyobb és legmodernebb szemkórházát. A kórház építésének költségeihez Rockefeller másfélmillió dollárral járult hozzá.

— **Hiotu román követ kitiűtetése.** Prágából jelentik: Hiotu volt prágai román követ, akit tudvalevőleg udvari miniszterré neveztek ki, tegnap elutazott a cseh fővárosból. A pályaudvaron a kormány képviselői és a diplomáciai kar vettek búcsút a távozó diplomatától, akit Massaryk elnök a fehér oroszrend nagykeresztjével tüntetett ki.

— **Kulturstély Dicsőszentmártonban.** A dicsőszentmártoni Aviva, Barisszia és a Zsidó Nőegylet közösen nagyszabású kulturstélyt rendeztek. Az estély egy program, valamint az erkölcsi és anyagi eredmény szempontjából minden várakozást felülmúló módon sikerült. A város teljes zsidósága, valamint a román és magyar intelligencia szinte tüntető egyöntetiséggel jelent meg az estélyen és zsufolásig megtöltötte a nagy szállodatermet. A kiváló műsornak mindkét részét Giszkalay János nyitotta meg egy-egy költeményével. A megnyitás után zsidó pantomimet mutattak be a dicsőszentmártoni műkedvelők „Szulamit tánca” címen. A pantomim szereplői: Salamon: Schönberg Mose. Sulamith: László Katinka. Udvarhölgyek: Fischer Olga, Grün Rózi, Stein Edith, Schwartz Ilonka, Goldstein Erzs. Rabszolganő: Lőb Dóra. Utána a dicsői Vértes-triő (Vértes Albert, Vértes Albertné és Csizsér Károly) játszotta el nagy hatással Beethoven 3. sz. zongoratrióját. Grün Vilma, Benjámín Ella, Grün Ibi és Lőb Teri szép román táncokat mutattak be. Ugyancsak nagy sikert aratott Deszberg Simon kedves szinpadí tréfája, a „Közgyűl a nőegylet”, amelyet Weiss Edith, Kertész Ákos, Vértes Albertné, Sámuel Rózi és Binder Lili adtak elő. Szép szám volt a „Pierrot és Pierrette” tánca, amelyet Lincer Zseni és Binder Lili kreáltak. Az estély kiemelkedő pontja Weisz Ilonka zongoraművésznő száma volt, aki egy Schopin-nocturnét adott elő megrázó művészi érvel. Ugyancsak nagy meglepetés volt a kicsiny Vermes Kató baletantáziája. A hatéves kicsiny mű-

vésznő valósággal magával ragadta a közönséget és a táncát többször meg kellett ismételnie. Az estélyt egy nagyszabású balett zárta be, amelyet Binder Lili, Lincer Zseni, Grün Vilma, Benjámín Ella, László Kató, Sámuel Rózi, Grün Rezső, Lőb Teri, Rosenberg Ilus és Grün Manci mutattak be nagy sikerrel. A műsor után világos reggelig maradtak együtt tánc és vidám hangulat közben, az ünneplők.

— **Incidens egy estélyen.** Szászrégenből jelentik: Az elmúlt szombaton kínos incidens zavarta meg az itteni magyar polgári dalárda estélyét. Az incidens azonban ezáltal tanúságtétel volt a zsidók önzetesen magatartásáról. Az estély műsoros részében ugyanis Kron Ernő marosvásárhelyi könyvkötő kuplékat adott elő, közöttük a „Dob-utcai zene” című gunyorkát, amely a zsidókat szinte megalázó módon perszifálja. Minthogy az ottlévők jórésze zsidó volt, ezeknek nevében dr. Schwartz József tiltakozott a kuplé folytatása ellen. Azonban az előadó tovább folytatta ezt a számot, mire az ott lévő zsidók felállottak helyeikről és eltávoztak. A zenekar zsidó tagjai letették vállszalagukat és szintén kivonultak a teremből. Utólag dr. Simon és dr. Heiter, a dalárda elnökei sajnálkozásukat fejezték ki az incidens fölött.

— **A Ku-Klux-Klan alapítójának halálos balesete.** Newyorkból jelentik: A Ku-Klux-Klan alapítója, William Simmons Atlantában egy autótúra alkalmával gépkocsijával egy kanarodónál belezuhant az árokba. A Ku-Klux-Klan-vezér szörnyen halt.

— **Könyvakciónk.** „Mondd meg, mit olvasol és megmondom, ki vagy.” Ez a jelző ráilleszhető az Uj Kelet könyvosztályának purimi akciójára. Aki megragadja a kedvező alkalmat és megrendeli a purimi hetek alkalmára összeállított könyvsorozatot, tanúságot tesz amellett, hogy jó zsidó, vagy legalább is, hogy azzá akar lenni zsidó könyvek olvasása és a zsidó szellem felé való orientáció által. A könyvek elküldését az Uj Kelet könyvosztálya gyorsan és pontosan bonyolítja le.

— **Gyermektragédia Resicabányán.** Temesvári tudósítónk jelenti: Tegnap délután -dám Romulus vasuti főtisztviselő ötéves Lajos nevű fia fatöknökkel játszadozott. Az egyik fatöknő hirtelen oldalt fordult és földhöz lapította a gyermek fejét. A szerencsétlen kisfiú azonnal szörnyen halt.

* Százhusz lejért háromezer könyvet olvashat ismertetésben, ha az „Exlibris” folyóiratra előfizet. Kérjen prospektust Lepagétól Kolozsvár.

* **Műhímező-műhely.** Elvállalja mindenféle zsidó és keresztény templomi munkának a leg-
 régebbi, eredeti francia módszerű arany és ezüst hímzését, egyházi és világi zászlók, díszmunkák, estélyi ruhák és egyensapkák hímzését selyemmel, gyönggyel vagy arannyal. Nagy Matild Str. Tunarilor (Zápolya-utca) 17/a.

* **A cluj-kolozsvári Chevre-Kadischea Szent-Egyletbe** az új tagok felvétele megkezdődött és bezárólag folyó évi március 2-ikéig tart. Jelentkezni lehet személyesen, vagy levél útján az irodában Calea Regele Ferdinand 54. Telefon: 4—62. Ünnepléses tagavatás Adár hó 7-ikén.

* Aki **Purgót** vesz eredeti dobozban, biztosan megkönnyebbül.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei 25
F lohr-harisnya minden színben	lei 53
M uszlin harisnya divat színben	lei 69
C érna-muszlin minden színben	lei 98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei 125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkönyvekben és kötöttárúknak óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Nem ígérkezik kedvezőnek az ideai gyapjuüzlet

Tovább esnek a gyapjuárak

(Cluj-Kolozsvár, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A külföldi gyapjupiac helyzetét vizsgálva, azt tapasztaljuk, hogy úgy a gyapjukereskedelemben, mint pedig a gyapju feldolgozásával foglalkozó ipar kalkulációiban a nyersgyapju árában legutóbb bekövetkezett csökkenést nem veszi tekintetbe. Ezáltal a fogyasztóközönségre kívánja áthárítani azokat a veszteségeket, amelyek a decemberi, magasabb árak mellett történt bevásárlások folytán előálltak. Bár köztudomásu, hogy a feldolgozóipar a fél- és készgyártmányok kalkulációjánál a nyersgyapju legmagasabb árát az emelkedő tendencia idején nem vette mindig teljes mértékben figyelembe és így nem kívánható, hogy a nyersgyapju árában beállott csökkenés a gyártmányok ármegeállapításánál arányosan kifejezésre jusszon, mégsem lesz érdeknélküli, ha az ideai első londoni gyapjuaukción lebonyolítása után az árak alakulásáról egy összefoglaló képet nyújtunk.

A legutóbbi londoni jelentések szerint január hónapban az összes gyapjufajták ára jelentősen visszament és a gyapjupiac ezidőszent is lanyha, azonban a szakkörök az irányzat közeli változására számítanak. Bár a további hosszrendencianak kedvező statisztikai helyzet

 # A Temesvári Első Takarékpénztár közgyűlése. A Bánságnak egyik legrégebbi pénztárosa, a Temesvári Első Takarékpénztár tartotta meg vasárnap hetvenkilencedik rendes közgyűlést. A közgyűlésen, melyen a részvényesek nagyszámban jelentek meg, Pacha Ágost elnököt és Propst János vezérigazgatót terjesztette elő az igazgatóság jelentését. A jelentés beszámolt a keresztülvitt alapítóemelésről, amelynél lényeges tulajdonságok voltak, jelöl annak, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok dacára a nyolcvan éves múlt alatt kiérdemelt bizalom az intézettel szemben változatlanul fennáll. A közgyűlés a múlt évi tiszta nyereségből részvényenként hatvanöt lej osztalék kifizetését határozta el. Az alapszabályok módosítása után az igazgatóságba újból beavasztották a következő urakat: Stachler Adám, Weismayer Ferenc, Martin Adám, Keyser Lajos, Szilárd Emil és Koday Benő. Új tagként Porumb Nesztor dr. lugosi ügyvéd, szenátort választotta meg a közgyűlés. A felügyelőbizottságba Lichtscheindl Géza dr. Popovici Virgil, Friedler István, Ungár Armin és Dumitru Stenghe lettek beavasztva.

 # Meghosszabbították a magyarországi értékcimletek bejelentési határideje. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki, amely szerint a Magyarországon lévő értékcimletek hazahozatala iránti kérvény beadásának határidejét a további intézkedésig meghosszabbították.

 # Az Aradi Általános Takarékpénztár töркеemelése. Az Aradi Általános Takarékpénztár vasárnap délelőtt nagy érdeklődés mellett tartotta meg rendes közgyűlést. A közgyűlésen dr. Baross Lajos intézeti elnök elnököt, míg Lakatos Aladár ügyvezetőigazgató előterjesztette az igazgatóság jelentését és javaslatait. A közgyűlés 2,563.198 lej nyereségből husz százalék osztalékot szavazott meg a törvényes szelvényadó levonásával. A közgyűlés hozzájárult továbbá az igazgatóság javaslatához, amely szerint a részvényeket 12.000 darab egyenként ötszáz lej névértékű új részvény kibocsátásával 9 millió lejről 15 millió lejre emelik úgy, hogy ezáltal az intézet saját tőkét a huszmillió lejt meg fogják haladni. Az eddigi száz lej névértékű részvényeket ötszáz lej névértékűre vonják össze. Az új részvényeket kizárólag a régi részvényesek jegyezhetik oly mó-

don, hogy minden három régi ötszáz lej névértékű részvény után két új részvényt kapnak ötszáz lej kibocsátási áron. Az új részvények elővételi joga március 15-ig gyakorolható és a részvények ellenértéke három részben június harmincadikáig fizetendők be. A közgyűlés úgy az igazgatóság, mint a felügyelőbizottság tagjait egyhangulag újból megválasztotta és elismerését nyilvánította Faragó Rezső vezérigazgatónak az intézet által elért nagyszerű eredményekért.

A mai valutapiac
A mai napon tovább szilárdult a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 340—342, magyar korona 350—355, cseh korona 6.10—6.15, francia frank 10.70—10.80, svájci frank 37.85—40.00, dollár 206.00—208.00, angol font 985—990, olasz lira 8.45—8.50.

Valutapiac február 25-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1078.00, Berlin —, London 182.00, Newyork 204.00, Róma 837.00, Zürich 39.50, Bécs 29.00, Prága 616.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750.00, márka 47.50, leva 135, török lira 104, font sterling 960, francia frank 10.85, svájci frank 39.00, olasz lira 840, drachma 335.00, dinár 325.00, dollár 203.75, lengyel márka 37.00, osztrák korona 28.50, magyar korona 27.00, cseh korona 590.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123.60—123.75, Amsterdam 208.55—208.55, Newyork 520.50—520.37, London 2478.00—2478.00, Páris 2705.00—2705.00, Milánó 2119.00—2105.00, Prága 1541.25—1540.00, Budapest 72.00—72.00, Belgrád 840.00—840.00, Bukarest 253.75—255.00, Varsó 100.00—100.00, Bécs 73.35—73.35.

Párisi tőzsde: Bukarest — Zürich —

 # A téglagyárosok választmányi gyűlése. A nemrégiben megalakult Romániai Téglacserép- és Cementgyárosok Szövetsége ma tartotta meg a kolozsvári nagyiparosok és munkaadók helyiségében első választmányi ülését. Az ülésen Lázár Simon, a szindikátus elnöke és German Laurian ügyvezető-alelnök felváltva elnökölték. A választmány, melynek tagjai teljes számban jelentek meg az ülésen, kimondta, hogy szorosán együtt kíván működni az UGIR-ral és a szindikátus kolozsvári irodájának vezetésével dr. Böszörményi Sándor, az

UGIR ügyvezető igazgatóját bizza meg. A szövetség kiépítésének kérdésében kimondta a választmány, hogy az erdélyi és bánáti, később pedig a regáti gyárosokat is be fogja vonni a szindikátusba. A téglacserép kivételének megkönnyítése érdekében pedig elhatározta, hogy memorandumot terjeszt a kormány elé, melyben kéri az ötven százalékos exporttarifa azonnali eltörlését.

 # Romániai állatok Jugoszlávián át való szállítása. Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormány újabb rendelkezése értelmében a romániai származású állatok és állati termékek, a lovak kivételével, az SHS. királyság területén át szállíthatók. A küldeményeket vasuton zárt kocskban kell továbbítani és azokat szabályszerű származási és egészségi bizonyítvánnyal kell ellátni. A küldemények belépő állomása Nagykikinda, ahol a szerb állatorvosok ellenőrzik.

Ha szeretne üzletet, gyárat, bányát vagy más iparüzemet venni, bérelni, vagy bérbeadni, elszámolásra átadni, vagy átvenni, elsőrangú munkaerőt vagy állást keres, avagy bármit akar megtenni, vagy gyors és megbízható kurier útján óhajlja ügyeit intéztetni, "Express" Hírletési Kurier és forduljon az "Express" Tudakozódó osztályhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. szám. Telefon 22-25. Telefon 22-25.

Lindenfeld Sándor

gabonabizományos, a temesvári Sváb Központi Bank R.-T. képviselője

ORADEA-MARE,

Strada Pictorial Grigorescu 6. — Telefon 12-04.

Sürgőnycim: LINDFELD.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY ÉS RÉTI** ERDÉLYREZSI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit, asztalosok furniárszükségleteket legolcsóbban itt szerezhetik be

VOX VOX

Technikailag leg fejlettebb

Technikailag leg fejlettebb

hangkészülékek és lemezek

legteljesebb hangvisszaadás, kellemetlen mellékzörejek nélkül. — Kélemes hangverseny otthon. Lloyd 3882

Biztosítsunk az

„ORIENT“

Általános Biztosító R.-T.-nál

SUCHARD

KAKAO
FELÜLMULHATATLAN

Ha rögtöni biztos és precíz **Információt** óhajt **bel- vagy külföldi cégek** ról, egyénéről, forduljon az „EXPRESS” Tudakozódó Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25.

Tavaszi férfidivat-revü

vasárnap, március 1-én az

URANIA

Uridivat áruházban, Calea Regele Ferdinand No

34.

URANIA-mozgóval szemben.

Sirocco 166

Okvetlenül tekintse meg!

Ujabb poliikai affér a Marmorosch Blank bankház körüli

(Bukarest, február 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Marmorosch Blank bankház az utóbbi hónapokban valóságos céltáblája lett egyes politikai támadásainak. A támadók azt vetették a bank szemére, hogy működésében nem tartja eléggé szemellett a nemzeti érdekeket és hogy parasztpárti politikát csinál. A bank legutóbb megtartott közgyűlésén Blank Arisztid igazgató hosszabb beszédben felelt ezekre a támadásokra és megcáfolhatatlan adatokkal bebizonyította, hogy a Marmorosch Blank bankház többet áldozott román nemzeti és kulturális célokra, mint az összes többi bankok együttvéve. A közgyűlésen adatszerűen sorolták fel mindazokat a nagystílusú sokmillió adományokat, amelyekkel a Marmorosch Blank-cég az egyes román kulturális intézményeket támogatta.

A fővárosi körök nagy meglepetésére Argetoianu volt Averescu-párti miniszter ma lemondott a Marmorosch-Blank bankház igazgatóságában viselt tagságáról. Lemondásának oka a „Viitorul” szerint az, hogy a közgyűlésen nyilvánosságra hozták azokat az összegeket is, amelyeket a bank Jorga Miklósnak adott propaganda célokra és fiának párisi tanulmányi költségeire. Liberális politikai körökben azt a hírt lanszirozzák, hogy Argetoianunak ez a lépése hasonló cselekedetre fogja bírni a fuzionált pártok többi vezetőit is, akik a Marmorosch-Blank igazgatóságában helyet foglalnak. Ezekhez számítják Vajda volt miniszterelnököt, Grigore Filipescu és Pop-Csicsót. Ez a hír azonban fölöttebb valószínűtlen, mert hiszen éppen Vajda volt az, aki a napokban Jorga támadásával szemben hatalmas beszédben védelmezte meg a bankot és rámutatott azokra a nagy érdemekre, amelyeket a bank a román nemzeti ügy előmozdítása körül szerzett.

Ha egyezkedni kíván adósaival, hitelzőivel, gyorsan és diszkrétan, forduljon bizalommal az „EXPRESS” Egyeztető Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25

SPORT

Román-magyar válogatott mérkőzések előtt

A labdarúgó szakosztály ülése

A labdarúgószakosztály tegnap esti rendes heti ülésén mindenképp Kolozsvár nemzetközi programjára vonatkozólag hoztak végleges döntést. Amint megírtuk, Winkle István bíró budapesti tárgyalásai során csak elvi megállapodások jöttek létre, amelyeknek fikszirozása a Comitetul Regional dolga. A szakosztály tegnapi ülésén köszönetet mondott Winkle Istvánnak önzetlen fáradozásáért, miután ratifikálták az elvi megállapodásokat és megbízták a szövetségi kapitányt, hogy a terminusok fikszirozása ügyében lépjen érintkezésbe Budapest, illetve Debrecen sportköreivel. Azt a javaslatot teszik a debreceni kerületi szövetségnek, hogy ők fogadják Kolozsvár csapatát a katolikus húsvétkor, a revánst pedig a gör. keleti kúsvétkor adják vissza, itt Kolozsvárról. Ezek szerint Debrecenben április 12-én mérkőzne a két város válogatottja és rá egy hétre, 19-én kerülne sor a revánusra. A tárgyalások még arra is irányulnak, hogy a DVSC fogadja katolikus húsvét hétfőjén azt a kolozsvári csapatot, amelyik a legtöbb játékost adja a válogatottba. És ugyancsak ez történne a revánssal itt Kolozsváron. A budapesti b) válogatottal való mérkőzésre vonatkozólag szintén a szövetségi kapitány kapott megbízást, aki még a hét folyamán megállapodik az MLSz-el a terminusra vonatkozólag.

Egy régen vajdó kérdés is megoldás felé halad. Marosvásárhellyel tudvalevőleg konfliktusa volt a szövetségnek a revánssal, amellyel Kolozsvár két éve tartozik. Most elhatározták, hogy felveszik a tárgyalásokat és igyekezni fognak a fennálló nézeteltéréseket eliminálni olyan formán, hogy megadják a revánst és megállapodásokat kötnék az újabb mérkőzésekre is.

A szakosztály felhívja az összes egyesületeket, hogy elnökeik, titkárai és intézőik nevét a legközelebbi időn belül közöljék a szakosztályi titkárral.

Bukaresti eredmények: Makkabi—Juventus 1:0 (1:0). Meglepetés. Unirea—Val Vartej 3:0 (2:0). Sportul Studentesc—Prahova 3:1.

Prágai eredmények: Sparta—Sturm (Grác) 5:1 (4:0). DFC—Weinberger 6:0 (3:0), Slavia—Liben 5:2 (3:1).

Bécsben a hóesés miatt nem lehetett megtartani a vasárnapi sportmérkőzéseket. Egész erdély sportközlélménye várakozással tekintett a vasárnapi bécsi eredmények elé. Hétfőn valószínűleg megostromolta telefonunkat a kíváncsiak tömege, azonban nem tudunk választ adni a bécsi eredményeket illetően. Próbáltuk közvetett uton az eredményeket megszerezni, azonban minden fáradozásunk eredménytelen maradt. Ma ideérkezett lapokból megtudtuk azután azt, hogy Bécsben vasárnap egyáltalán nem voltak futballmérkőzések. Vasárnap délelőtt ugyanis erős hófúvás váltotta fel az addig szép tavaszi időjárást, ami a mérkőzések megtartását lehetetlenné tette. A mérkőzések elmaradását rádió útján közölték a publikummal.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Ba-ga szűz: (Táray Ferenc vendégjátékával, Premiére helyarátkal, napi bérlet 77 szám A, sorozat 88)

Péntek: Szeretni Ujdonság. először, Táray Ferenc vendégjátékával előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Premiére helyarátkal. premiére bérlet 41 szám, sorozat 84

Szombat d. u. 8-kor: Egy magyar nábob (Ünnepi ifjúsági előadás, Jókai Mór születésének 100. évfordulóján. Előadó tanár Borbély István. Kezdet 8 órakor, olosó helyarátkal, sorozat 85)

Szombat este 8-kor: Szeretni (Ujdonság 2-odszor, Táray Ferenc vendégjátékával, premiére helyarátkal, Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Napibérlet 78 sz. A, sorozat 86)

Szombat este fél 11-kor: Függetlenség (Operette-ujdonság 8-adszor. Csak gyakoruk számára ad a péntestár jegyeket Premiére helyarátkal. Bérlet szünetben, sorozatszám 87)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Janos Vitéz Gyermekek előadás, olosó helyarátkal, e övételi díj nélkül, sorozat 88)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Nótás kapitány (17 edszer, rendez esti helyarátkal, elővételi díj nélkül, sorozat 89)

Vasárnap este 8-kor: Királytigri (Táray Ferenc vendégjátékával, premiére helyarátkal napibérlet 79 szám A, sorozat 90)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Csütörtök, február 26. Szenzációs premier *Maciste király*. Pompás modern szalondráma, 7 felvonásban, káprázatos rendezéssel és pizar tenyűzéssel. Főszerepben a fenomenális atléta: Maciste.

Urania-mozgó Csütörtök, február 26. Cirkusz szenzáció. *Farini cirkusz*. Szenzációs cirkuszdráma, 6 felvonásban. Főszerepben a szép orosz művésznő Helena M. Kovcska.

Apollo-mozgó. Csütörtök, február 26. Szenzációs premier az Apollóban *Az égő akrobatán*. Szenzációs bűnügyi cirkuszdráma 7 felvonásban, a művészek életéből. Főszerepben Lea Parry.

קאנקורד

בייא דער מאראשלוואשער אויט' ארטה. איזר געמיינדע "תלמוד-תורה" שולע אויט ר"ח אייר הבע"ש דא שטעללע איינעם מיכטיגען מלמד צו בעזעצען. געהאלט 3000 לעו פרא מאנאטה אונד נאטוראל וואונג.

רעפלקטאמען ר"ש דא חומש רש"י נ"ך אונד גמרא מיט אנפאנגער מיכטיג אונטערריכטען קאננען מאגען איהרע געזוכע מיט דאמען איהרע ביזנעסגען ווירקונג. פאמיליענשאט אונד אלטער עהעסמענס אונטערגעפערטען אייגענדען. נור בערעגענען ווערדען דא רייזעשפעצען פערנישעט. לודאשול-דער-מרעש. ר"ח אדר תרפ"ה ל'פ"ק.

Fényes Lipót, praedirenschulár
Ludaşul de Mureş 8636

Ha kivan Temesváron bármint beraktározni vagy bizományban értékesítés végett elhelyezni, **árut exportálni, importálni**, biztos alapon **szállítani**, forduljon bizalommal az „EXPRESS” Import-Export Szállítási és Beraktározási osztályhoz, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25. Fiókok: Bucaresti, Oradea-Mare, Targul-Jacueso, Cernauti, Caransebes, Chisinau etc.

Wirdessen az Uj Keletben!

Pályázat.

Alulírott i. r. hitközség az 1925. május hó 1-én betöltendő kántori állásra pályázatot hirdet. Zenei képzettséggel bíró, feltétlenül vallásos életmódot folytató ajánlkozók küldjék be okmánygyűjteményükkel felszerelt kérvényeiket legkésőbb 1925. március hó 31-ig.

Fizetés meggyezés szerint. Utiköltség megtérítésére csak a próbára meghívottak tarthatnak igényt.

Izr. Hitközség, Targu-Mures
(Marosvásárhely)

ספר "דור רביעי" על מס

חולין מהרב הגאון האמיתי שר התורה מרן משה שמואל גרונר זצ"ל אבדק"ק קלונבורג החבור מפיץ אור חדש על כל המסכתא. מגלה עמוקות באופן מפליא בפרט בעניני שהיטות וטרפות.

הרוצה להשיגו יפנה אל הכתבת:

Jüdische Buchhandlung

„SAFRUTH“
Cluj, Str. St. O. Josif (Szép-u.) 1.

מחירו — Lei 150-

הברות ושיבות ותיק מקבלות הנחה של 20 אחוזים מיום 30 אחוזים. מחברים ומוליים שרוצים להחליף את ספריהם ב"דור רביעי" ישנו אלינו.

Кözépkorú, komoly, szakképzett román és magyar nyelvtudással bíró, jó referenciákkal rendelkező

**börkereskedő
segédet keres
Sámson Manó
börkereskedő**

Főüzlet: Piata Mihai Viteazul 86. Fiókuzet: Str. Regina Maria 12.

A szalon legszebb díszje egy

Kissling-csillár!

Román csillár- és bronzárugyár, Timisoara.

Uj Kelet

könyvosztályának purimi
olcsó könyvakciója.
Adar hó 1-től — Adar hó 15-ig.

Gizskalay: Tamar..... 54 lej
Goldschmidt: Egy zsidósors..... 95 lej

Dr. Bán: Zengő hárfá
Grotto: Zsidó reteszansz
Blank: Mit akar a cionizmus
Gorion: József és testvérei
Sokolov: Uj zsidó
Sch. Alejchem: Legezt nemessek
Nordau: Dr. Kohn
Agnon: És a meggörbedt

kiegyenesedik
Sombart: A zsidók jövője
Gizskalay: A titok
Goldmann: A zsidó nemzet követelése
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben
Gorelik: Cion és Golusz
Marovits: Tóra és cionizmus
Panet: Utazásom a Szentföldön
Kaczár: Gólem ember akar lenni
Kabbalisták és csodatevők

Fenti 17 könyvből tetszés szerint kiválasztott
**5 művet 64 lejért,
10 művet 90 lejért,
mind a 17 művet**

124 lejért

(és portó) utánvétellel szállítja az UJ KELET könyvosztálya.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzseri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő**

Motorok
Szivógáz 20—60 HP. Benzin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

HUNWALD

Cluj, Str. Vlahuja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükrőgyár. Táblatveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása 100!

Eladó gépek. 3 db revolver falcserépprés, új. 8 db. Duda- és falcserépprés, kézi és erőhajtásra. 3. számú Ganz-féle téglaprés, napi teljesítmény 10,000 db. 1. számú téglaprés, hozzá cserépaumata és 10,000 db szarító keret. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Aprított száraz **tüzifa** házhöz szállítva **68** lejért q-ként Nádorfatelepről. Tel. 8-19, 5-50.

A Főtér közvetlen közelében, a legforgalmasabb utcában kévéháznak vagy üzletnek, ha csak megfelelő helyiség, valamint egy lakosztály: 3 szoba, konyha, fürdő, 1 lakosztály: 6 szoba, konyha, fürdő átadandó. Cim Lloyd Express, Cluj, Str. Memorandului 24. 8623

Motorokat, benzin, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Zsidó fiatalember lakást kap Egyetem-u. 5, a. 8.

Szalmakalap-arrógépek Remington irógép eladók. Szabó Miksa, Oradea-Mare, Str. Avram Janku 14. 8638

Transmissiót Martin-acélból, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fali-gyámokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Jó karban levő, látható írása irógép eladó. Cim a kiadóban.

„Modistin“ (masmó) hosszabb városi gyakorlattal rendelkező elsőrangú önálló munkaerő felvétel. Javadalmas: teljes ellátás, csalátagszerű kezelés és megállapodás szerinti havi fizetés. Reflektálók küldjék eddigi működésüket és igényüket tartalmazó ajánlataikat Lichtscheim Cornelia Salon de Mode, Resita-Montana címre, 8621

Gépész, 26 éves, nő, ki az összes motorok, lokomobil, dinamo és stabil gépek kezeléséből vizsgázott, amiről bizonyítványokkal rendelkezik, alást keres. 8639

Butorozott szobát keresek angol nyelvtanítás ellenében. Strada Regala (Majális-u.) 13.

Egy szép, jól betanított farkaskutya eladó. B. csakai-u. 9, I. emelet.

Mindenütt kaphatók Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna

„Kolozsvár sörkülönlegességek

Ursus - Czell sörfőzde Kolozsvár

Ha szép és eredményesen hirdetni óhajt vagy propaganda tervezetet óhajt kidolgoztatni, forduljon az „EXPRESS” Hirdető Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8 sz. Telefon 22-25

Ha pénzt biztos alapon óhajtja kölcsönt óhajt felvenni, forduljon az „EXPRESS” Bankházhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8.

Az Első Romániai Selyemgyár
S. Trebitsch & Sohn — ajánlja tisztaselyem gyarmányait

Crepe de chin, Crepe marocain, Charmeuse, Charmante, Satin de chine, Musszelin duchesse, Imperial duchesse, Takarólevantin, Takaróatlasz 180 cm., Ponge, Mosóselyem, Nyersselyem, Brokátok, Nyakkendőszövetek, Fantázia-zsebkendők stb. Rendelések a gyár irodájához **(Bucuresti, Str. Soarelui Nr. 4.)** intézendők. Telefon 44-24 és 76-44.

Rador 2561

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésűde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek, mügyapjagyár, apretura, festőde.

★

Költő és szövőtárugyár
Körülbelül 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés.

Sirocco 718

Bohn Mihály Zsombolya

cserépgyárának
Cluj és szomszéd vármegyék bizományi lerakata és vezérképviselője ajánlja a világhírű szabadalmazott BOHN **cserepeket,** melyek **DACIA** portland cement, gipsz, mész, eternit pala, eserep, gipsztáblák, parketta és mindennemű építési anyagok raktáránál legolcsóbb naplárón megrendelhetők és kaphatók

Cluj, Str. Moldovei (Varga-u.) 4. — Telefon 5.

★
Szolnok - Doboka, Szilágy vármegye, Beszterce-Naszód vármegye részére ismétlődő **képviselők kerestének.**

Érdeklődői Cluj-i vezérképviselőjénél fenti címen.

BOHN PATENT 253

NEUMANN M.
ÁRUHÁZA, BRASSÓ.

keres **férfiruhasztálya** részereket, **uridivatosztálya** részere egy kirakatrendezést értő osztályvezetőt, **primőr eladót.**

Ujra kaphatók
az Uj Kelet könyvosztályában

Kis Arnold:	Echod	20
Szabolcsi:	Csillag fia	80
Patai:	Héber költők (5 köt)	650
Dr. Tohn Osias:	Herzl	30
Nordau:	A cionizmus harmadik korszaka ..	30
Perec:	Elbeszéléseiből ..	35
Dr. Blau:	Zsidó bűvészet ..	25
Dr. Heller:	A héber mese....	35
Dr. Goldzieher:	A zsidóság lényege	35
Dr. Blau:	A talmud	40
Ujvári:	Tulsó parton	60
Herzl:	Zsidó állam	35

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és falkész-gyarmányok, gáz- és forrosóvek, csavarárak (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT Societate in nume colectiv

Központ: **Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,**
Fiókok: **CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.**
Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcím: **METALNAOHT.**

„Express”
Auto garage Atelier mechanic

Calea Victoriei 99. Cluj

Elvállal autó és mindennemű mechanikai szakmába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindenkor bérautó szolgálat.